

İKİ ŞEHİR İKONU¹ : SAGRADA FAMILIA VE SYDNEY OPERA BİNASI

Sevgi LÖKÇE

Mimarlık Bölümü, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Gazi Üniversitesi, Maltepe,
06570 Ankara. sevgi@mmf.gazi.edu.tr

ÖZET

Bu metinde ait oldukları şehirlerin simgesi olan iki büyük şehir ikonundan söz edilmektedir. Gerçi her birisi tek tek özgündür ancak dolaylı olarak birbiriyle ilişkilendirilmektedir. Öncelikle her biri büyük bir şehirde, büyük bir anıt olmak amacını tekil, özgün ve kendi evine ait olarak taşırlar. Konu edilen iki bina şehirleriyle bütünleşmişlerdir. Her ikisi de kendi şehrini değişik olarak yansıtır, kendi özgün mimari formunun sembolizmini ve kendi özgünlüğünü önerir. Onlar ‘landmark’ ve ‘ikon’ olarak zamanda ve mekanda varolurken büyük düşüncelerin nerede ve nasıl olduklarının da işareti olurlar. Bu büyük anıtlar ait oldukları şehrin önemli bir parçasıdır ve onları bu şehirler olmaksızın düşünemeyiz. Bu mimari anıtlar, Harbour Bridge ve Opera Binası olmaksızın Sydney, Ramblas ve Sagrada Familia olmaksızın Barcelona düşünülmez. Bu büyük anıtlar uygarlığı yere ve zamana aidiyeti, olanaklar kadar olanaksızlıklara karşı inşa edilmelerinin ardındaki mimari yaratıcılığı da göstermektedirler. Gaudi ve Utzon ait oldukları kültür ve yaşadıkları dönem farklı olsa da mimar olarak benzerlikleri bulunmaktadır ve Gotik Sanattan etkilenmişlerdir. Her iki bina da tüm dünyanın ziyaret ettiği, ait oldukları uygarlık mesajını ve mimari düşüncüyü iyi ifade eden binalardır ve bireyselden kolektife doğru bir vizyon taşımaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Şehir ikonu, ikonoloji, landmark, yer

TWO CITY ICONS: FAMILIA AND SYDNEY OPERA HOUSE

ABSTRACT

Each of the two major city icons in this study, in a very specific way, emblematic of the city that is its home. Although all two are entirely different, oblique links exist

---

¹ İkonoloji eski resim, heykel ve anıtların açıklamasıdır. Mimarlıkta anıt niteliğine ulaşan binalar için ikon sözcüğü kullanılmaktadır.

them. The primary purpose of a great monument in a great city is to be unique, both to itself and to its home. One might say that each of these two buildings is symbolic of the mind, hearth and soul of the city. Each expresses its own city in a different way, each proffers its own unique form of architectural symbolism and each is uniquely pervasive. They are the landmarks and the icons of the time and place, and it is intrinsic to such buildings across the world to impart grand ideals and to tell us who and where we are. Great civic monuments become so intertwined with their cities that ultimately they become an inextricable part of them. It is impossible to consider any of these two buildings without thinking of their cities equally it is impossible to think of Sydney, Barcelona without also thinking of their great architectural monuments. Sydney, for example has its Harbour Bridge as well as its Opera House; Barcelona has its Ramblas. In a way, each of these buildings is a testimony to quest of civilization to build and achieve the impossible. Despite the fact that they were entirely different cultures and eras, the work of both Gaudi and Utzon bore a number of similarities- indeed both buildings spring, in a way, from the Gothic. All of these buildings are among the world's most visited; each expresses its own message about the nature of civic monuments and about the power of the architectural idea. Moreover, each expresses a particular vision, ranging from the personal to the collective.

Keywords: City icon, iconology, landmark, place

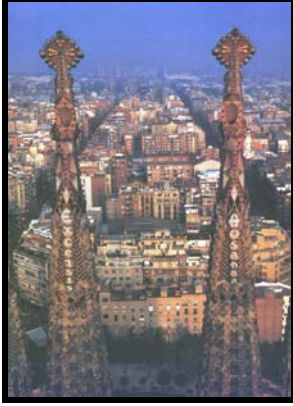
GİRİŞ

Mimarlık, kullanıcı davranışlarını tepkiye dönüştüren bir ortam yaratma sanatı olarak yaratılan ortama anlam kazandırır. Bu ortamların yorumlanması ise “yaşantı” kavramına yöneliktir. Şehir ikonu [1] olarak ait oldukları kent mekanına yaptıkları katkı nedeniyle burada Sagrada Familia ve Sydney Opera Evi binaları konu edilmektedir.

Çünkü bu iki binanın ait oldukları kentin yaşantısına kavramsallıklar arasında bir gerilim yarattıkları tartışılmamaktadır. Bu gerilim, yaratılan mekana yönelik olarak kendini özgür ifade etmek, özgün, tekil birer eser olarak önerdikleri / taşıdıkları mekan kodları nedeniyle de farklı kurgulanmış olmalarından kaynaklanmaktadır. Kurgulanıştaki özgünlükler onları düşünceler ve gerçekler arasında metaforik düzlemlere taşımaktadır. Bu metaforik düzlemlerde “yeni” yi yakalayan, kendi dinamizmini yaratan bir mekansallık oluşturmaktadır. Bu bağlamda Sagrada Familia ve Sydney Opera Evi'nin şehir ikonu olarak özgünlükleri tartışılmamaktadır. Özel ve büyük bu iki şehir ikonunun ortak özelliği onların şehirleri ile bütünleşmiş olmalarıdır. Birbirlerinden tamamen farklı olmalarına karşın dolaylı olarak birbirlerine bağlanmaktadır. Öncelikle büyük bir şehirde büyük bir anıt olma tekilliğini, kendileri ve şehirleri için taşımaktadırlar.

Utzon'un Sydney Opera Evi kenti tanımlayan bir sembol olarak kentle ilgili tüm resimlerde, eskizlerde yer alır. Mimarlığın bir çok boyutta tartışılmasına olanak sağlamıştır.

Antoni Gaudi'nin Sagrada Familia Binası kentin merkezinde yer almamakla birlikte Katalan Kültürünün bir sembolü olarak Barselona'da yer alır. Kilisenin gölge imajıyla sınırlı tartışmalara rağmen Barselona Kentinin sembolü olmuştur.

Doğu transepti ve Barselona [4]

Sydney Opera Evi ve Körfez [9]

Her iki örnekte Sydney Binası ve Sagrada Familia kilise binası- şehrin ruhu, kalbi ve zihinlerdeki imajı hep birliktedir. Tek tek her biri değişik şekilde kendini dışavurur, her biri özgün mimari formu ile bir sembolizm içerir. Onlar 'landmark' ve 'ikon' olarak zamanda ve mekanda varolurken arkasındaki büyük düşüncelerin nerede ve nasıl olduklarının işareti de olurlar. Tüm bunun ardında yere ve zamana ait zengin bir kent kültürü ve mimarlık tarihi yer almaktadır. Sagrada Familia Katalan Gotik şehrinin Art Nouveau ile buluştuğu bir kültürün ifadesidir. Sydney Opera Binası 1957 de başladığı düşünüldüğünde o dönemde nelerin inşa edilebileceğine ilişkin önerilerin varlığı ile – her ne kadar süreç çok uzun sürdüyse de- önemli bir gösterge olmuştur.

Bu bir anlamda bu tip özgün binaların uygarlığı, yere ve zamana aidiyeti, olanaklar kadar olanaksızlıklara karşı da inşa edilebilmelerinin ardındaki mimari yaratıcılığı göstermesi açısından önemsenmektedir.

Her iki binanın tüm dünyanın ziyaret ettiği ve ait oldukları uygarlık mesajını yansıtan mimari düşünceyi iyi ifade eden binalar olduğu tartışılmamaktadır. Ayrıca bireyselden ve kolektife doğru özel bir vizyon taşımaktadırlar. Sagrada Familia bu konuda biçimi ve rengi ile egzantrik bir görsellik ile daha fazla şey önerirken, yürekli ve dramatik Sydney Opera Binası ise kolektif bir yer duyarlılığını güçlü bir şekilde yansıtan kentsel ikonografi örneği olarak tarihte yerini almıştır.

Bu iki ikonun yaratıcısı Gaudi ve Utzon'un ait oldukları kültür ve yaşadıkları dönem farklı olsa da mimar olarak benzerlikleri bulunmaktadır ve bir anlamda Gotik Sanattan etkilenmişlerdir.

SAGRADA FAMILIA

Bugün neredeyse bir yüzyılı aşan bir süredir Sagrada Familia İspanya'nın en çok ziyaret edilen bir mimari ikonudur / landmark'dır. Öncelikle Barcelona ile bağı daha üst düzeyde İspanyol Mimarlığı ile bağı önemlidir. Doğal olarak O'nu ikon düzlemine taşıyan bir çok unsur bulunmaktadır. Aslında daha önemlisi Sagrada Familia'nın neredeyse anlaşılabilir bir şey olduğu konusunda ortak kanıdır. Mimarlık tarihçileri ve araştırmacılar çok değişik açılardan incelemişler içe dönük bir gözlemlerde tutkulu bir kişisel, İspanyol baskısına karşı haklı bir Katalan ruhunun

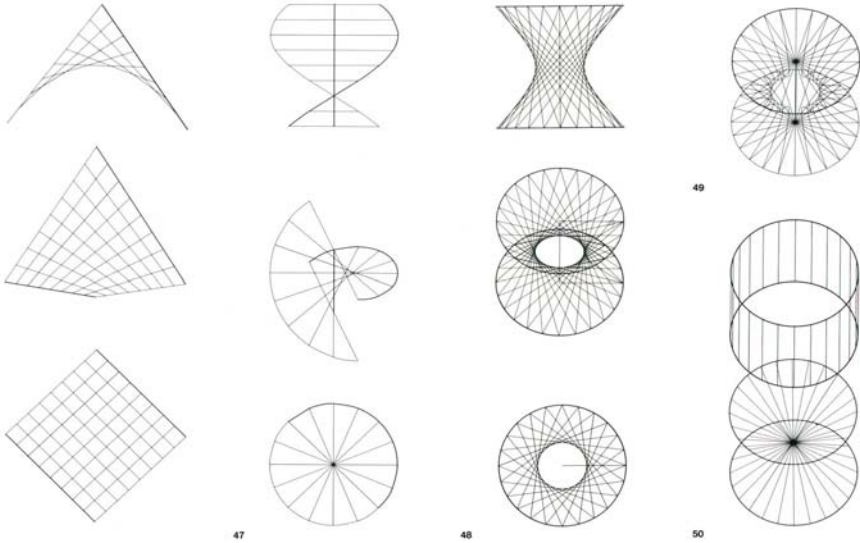
yansıması olarak değerlendirmişlerdir. Bazen modern bazen mistik, bazen sürreal ve metaforik olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Örneğin, Dennis ve Elizabeth DeWitt, (Modern Architecture in Europe: A Guide to Building since the Industrial Revolution) Avrupa'da Modern Mimarlık: Endüstri Devrimi Sonrası Binalar Rehberi isimli kitapta Sagrada Familia Binasını inanılmaz bir anakronizm (tarihine ve çağına aykırılık) örneği olarak tanımlamışlardır [2]. Sagrada Familia bir kilise binası, Gotik bir kilise olarak yapılmaya başlamıştır, Gaudi daha sonra çalışmaya katılır, devir alır, ölümüne kadar (1926) bu binada çalışır. Sonuçta öyle bir eser ortaya çıkar ki kendisi kadar öğrencilerini de yansıtan bina, mimarın bizzat kendisinin doğasını da anlatan bir örnek olarak yazılı ve görsel tarihte yerini alır.

Ön görünüş [4]

“...Mimarlık tarihine bakıldığında Antoni Gaudi belki de en inanılmaz mimarlardan birisidir. Metal işçisi bir ailenin çocuğu olarak doğar, doğaya çok yakın büyür, bitkiler, hayvanlar, kuşlar, haşaratlar, jeoloji ve havanın hareketleri ilgisini çeker. Bir mimarın hayal edeceği strüktürel ve süslemeci her şeyin doğada bir karşılığı olduğunu, kalker mağaraları, kuru kemikler, bitkilerin yaprakları veya böceklerin kanatları, ağaç kabukları v.s. de karşılığı olduğunu düşünür. Ayrıca İspanyol kültürü ile Katalan kültürünün birbirine karışımı kadar Gaudi aynı zamanda her Ortaçağ sanatçısı gibi büyük bir zanaatkar, büyük bir usta olmak özelliklerini de taşır.

Gaudi'nin mimarlık kariyeri Katalan Bölgesinin İspanyol Kültürünün dayatmasına karşı mücadele ettiği yıllara denk gelir. Hughes'e göre, Modernizm Ruhu'ndan uzakta öyle bir coşkuyla kendinden geçme hali vardır ki Modernizm ve demokrasi kabulleri suçlarında gönül almaktadır. Gaudi aynı anda ilahi cezalar ile zarafeti örnek bir gerçeklikte ikna etmektedir .." [3].

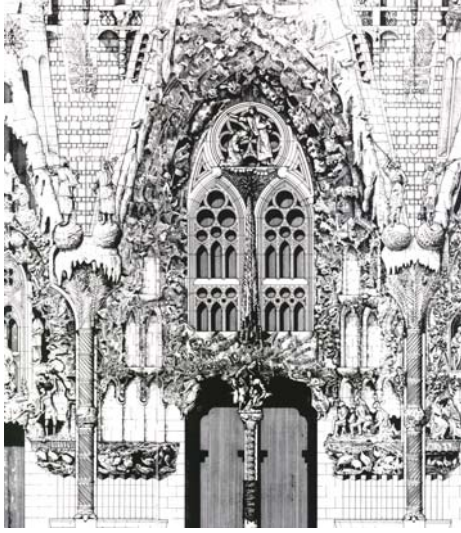
Eleştirel ortamlarda Sagrada Familia, Dali'nin ve Picasso'nun çalışmaları kadar önemlidir. Bu binadaki çift eğrilikli yüzeylerin oluşturduğu karmaşık geometri hayranlık oluşturmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Üçlü geometri: hiperbolik parabol, helicoid ve hiperbol [4]

Gaudi, taşla istediği herşeyi yapmıştır. Strüktürün inanılmaz ürkütücü esrarengizliği devrin inanılmaz güçlü mimarlığını yansıtmaktadır. Mimar Gaudi özgün İspanyol sanatının aynı zamanda İspanyol sanatının dışında Katalan Bölgesinin de dahisidir. O daha sonra kısa bir sürede gerçekleşen Sürrealizmi değil Art Nouveau'yu temsil etmektedir. O'nun takipçileri ve çağdaşları o devrin inanılmaz taş yapım sanatı ve işçiliğinin yanısıra Gaudi'nin bir dahi oluşunun etki alanındadırlar. Sözü edilen taş işçiliğinde işçilik ustaları ve onların becerileri Gaudi'nin değerini ve dahiliğinin gizini azaltmamaktadır.

Gaudi ne yazık ki bu en önemli eserini bitirmek fırsatı bulamaz, Sagrada Familia hala tamamlanmamıştır. Benzer bir şekilde Utzon'da yirmibeş yıl proje üzerinde çalıştıktan sonra çekilmek zorunda bırakılarak Opera Evi'ni tamamlayamamıştır. Bugün hala hem Sagrada Familia hem de Opera Evi bitmemiş olarak zihinlerde.

Aslında 2000 Olimpiyatları nedeniyle Opera Evi'nde tamamlanmayan bir yer kalmamış olmasına karşın yarım kalan hikaye olarak zihinlerde yer etmiştir.

Genellikle inşa edilmiş bir çalışmanın eleştirisi o binaya bir retrospektiftir. Bu çok sürprizli ve zor bir şekilde gerçekleşebilir. İlgilenilen bütün güzel sanatlarda da insan yapımı sanat eseri (artefact) fiziksel bir kompozisyonda da yaşanabilir bir zorluktur.

Ön görünüş taş işçiliği [4]

Sagrada Familia çok özeldir. Her ne kadar bilinen normal eleştiri ölçütlerinde yargılanamasa da, henüz tamamlanmamış bir artefact olsa da binlerce ziyaretçiyi çekmesiyle cazibesi tartışılmamaktadır. Tamamlanmamışlığın verdiği duygular, yüksekliğin verdiği duygular ve kaçınılmaz antipatik duygular hepsi bir arada hissedilmektedir.

Binanın popolaritesinin gizi Gaudi'nin sıradışı kombinasyonları kadar yapım süresinin uzunluğuna dayanmaktadır. Binanın konstrüksiyonun bu bağlamda eleştirilmesi onun benzer mimari ikonlardan daha az değerli olması anlamına gelmez, farklı ödüllendir.

Gaudi'nin 1926 yılında ölmesinden sonra O'nun önerdiklerine uymaya çalışılarak binanın inşaatı halen sürdürülmektedir. Gaudi'nin inanılmaz orjinal mimarlığını yansıtan bina O'nun biyografisini de yansıtmaktadır. Bu biyografide Gaudi'nin kariyeri de tarihçi bir gelenekten eklektik geleneğe ve çok yüksek bir performansta plastik aşamaya uzanan bir kimliğe uzanmaktadır.

Gaudi'nin ömrünün son yirmi yılını bu bina ile ilgilenerek geçirdiği yıllar bir çok mimarın önemli yapılar ürettiği yıllardır. O'nun köşeye çekildiği yıllarda demode olmak gibi bir olguyla karşılaşması, hiç bir zaman teorisini yazarak anlatmamış olmasına ve Birinci Dünya Savaşı'nın vandalizmine dayandırılabilir. Sagrada Familia'nın son dönemlerinde Gaudi ekolünden yararlanılmamış olması da hüznüdür ve binada farklı uygulamalara yol açmıştır [4].

Gaudi'nin meslektaşlarıyla iş ilişkilerinde lider/havari, yönetici/köle, öğretmen/öğrenci, sanatçı/sanatçı ilişkileri geliştirdiği yorumları yapılmıştır. Böyle yorumlanan

ilişkiler Gaudi ölünceye dek yaşanır. Aslında O'nun strüktürel ve artisanal ustalığı endüstri sonrası toplumun konstrüksiyon tekniklerinde yeniden ele geçirecektir. O'nun sürrealistik, allegorik, mecazi veya mitolojik içerikleri ise daha da güncelleşecektir.

SYDNEY OPERA EVİ: Görselliğin sembolü

1950'li yıllarda dünyadaki kültürel gelişim bir ivme kazanırken yükselen yaşam standardı ile birlikte yatırımlar kültürel alanlara yönelmiştir. Bu dönem için Opera Evi gibi bir projeye ancak Avustralya gibi bir ülke kalkışabilir. Bu bina bir çok insan için dünya savaşının depresyonundan çıkış, hayattan daha fazla zevk almak fırsatı gibi değişik anlamlar içerebilmektedir. İnsanların kalplerine hitap eden çok düzeyli bir yaşamı sembolize etmektedir. Bir çok sıradan kişi için de biraz merakla Sydney'yi temsil etmektedir.

Sydney Opera Evinin varoluş hikayesi Sydney Senfoni Orkestrasının şefi Goossens'in 1946'da atandığı görevinde 3500 dinleyicili ve mükemmel akustikli bir salonun Sydney gibi bir kenti uluslararası bir kültür kentine dönüştüreceğini savunmasıyla başlar. Bu iddia nedeniyle opera tiyatrosu ve senfonik konserler için konser salonunu da içeren bir öneri, senfoni orkestrası, opera, bale ve koral festivaller için bir ev niteliğinde dinleyici sayısı 3500-4000 kişiden az olmayan

kapasitede ve Goossens'in deyişiyle tüm eylemlilikler için bir 'ev'e dönüşecek bir bina yapılmalıdır. Opera Binası ismi yanlışır, aslında Sydney Opera Evi bir sanat merkezidir. O yıllarda ikili kullanımlı oditoryum (auditoria) rasyonel ekonomik kullanım olarak kabul görmekte, müzik ve tiyatro, müzik, opera bale ve drama hepsi bir arada değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Aslında bu uygulamalarda akustik başarılar ise tartışılır! [5]

Sydney 2000 [10]

Bu amaçla 1951 yılında Sydney körfezinde Bennelong Point bölgesi seçilir ve Sydney Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden bir tasarım yapması istenmiştir.

Ancak daha sonra, Bennelong Point'de yer alan Opera Evinin 3500 kişi ve 1200 kişilik iki salonlu olması ve 1954 yılında bitmesinin arzu edildiği açıklamasıyla uluslararası bir yarışma açılacaktır.

Salonlarla, ihtiyaç programıyla, akustik sorunlarla ilgili bir çok belirsizliğe karşın 933 mimarın şartname aldığı ve 230 proje tesliminin gerçekleştiği görülür. Yarışmayı kazanan mimar Utzon'dur. Utzon'un birinci seçilişine ilişkin tartışmalar ve hikayelerde jüri üyelerinden Eero Saarinen'in değerlendirmeye uçak rötari nedeniyle geç katılışı ve Utzon'un projesinin elimine edilen projeler arasında görerek tekrar tartışmaya alınmasını isteyişi ile başlayan bir süreçte projenin diğer projelerden inanılmaz biçimde çok farklı oluşu, inşai güçlükler içermesine karşın birinci seçiliş anlatılır.

Zorluklarla dolu bir yapım süreci başlamıştır. Bunun ilk belirtileri Saarinen'in görüşleri doğrultusunda kazanılan birinciliğe karşı olan jüri üyelerinin detaylara ilişkin bir çok eleştiri ve çok sayıda düzeltilme önerileri istemeleridir.

YERİN ÖNEMİ

"...Opera Evi için seçilen Bennelong Point liman girişinde Harbour Bridge Köprüsüne yakın ve hakim bir noktada kentin gelişen merkezinde ve kent silüetinde her zaman ön planda bir noktadır. 1842 tarihli resimlerde bile kent ve liman silüetinde resmedilmiştir. Her yerden görünür olması görsellik yönünden önemini belirtir. Utzon 1956'da Sydney'e gelip çalışmalarına başladığında ilk yaptığı denizle karanın ilişkisi sorgulayan topografik çalışmalardır. "...Karşıdan durup baktığında alçak bulutların hareketinde Gotik kiliseler gibi göğe yükselen bir şeyler aradım ve denizle buluşmak için teraslamalar düşündüm, der." Ailesinin yatçı ve babasının denizcilik mimarı oluşu, kuzenin heykeltraş ve sanat profesörü oluşu O'nu önce modellerle çalışmaya yönlendiren aileden gelen kültürel bir geçmişin birikimidir. 1937'de kabul edildiği Kopenhag Kraliyet Akademisi'nde Kay Fisker, Steen Eileer Rasmussen isimli hocalar ve bürosunda çalıştığı Gunnar Asplund ise mimarlığının temellerindeki mesleki birikimin nedenidir..." [6].

UTZON'UN VİZYONU

"...dörtgen bir form yapmak yerine bir heykel yaptım- bu heykel gerekli fonksiyonları çevreliyor, diğer bir deyişle odalar/iç hacimler kendini dışa vuruyorlar, çatılar da onları dışa vuruyor. Eğer Gotik bir kilise düşünürseniz, benim ne yapmak istediğimi hissedersiniz.

Gotik bir kiliseye baktığımızda - etrafında dolaştığımızda ve göğe doğru tekrar baktığımızda yorulmazsınız, onunla bitmezsiniz. Onunla birlikte bir şeylerin devam ettiğini, bunun her zaman olacağını ve önemli olduğunu, güneşle, ışıkla ve bulutlarla birlikte bir şeylerin devam ettiğini anlarsınız" [7].

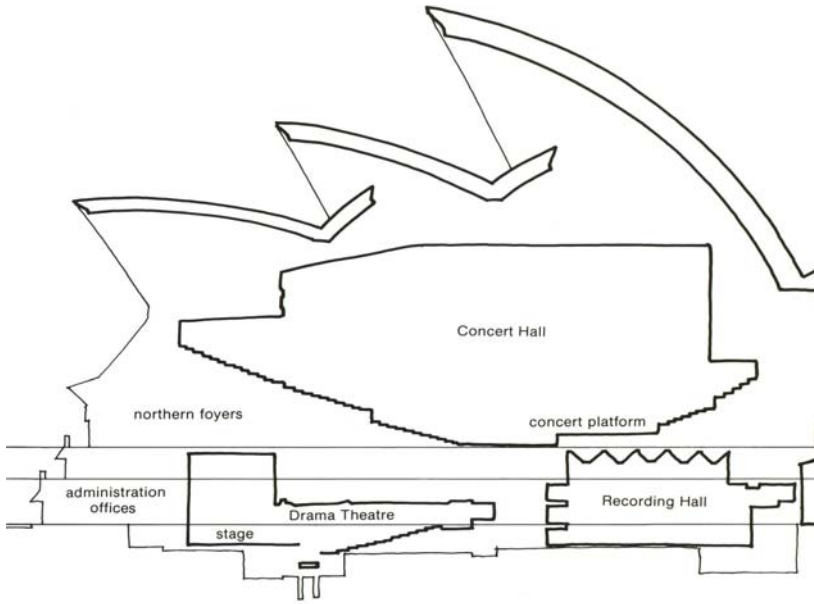
Sydney Opera Evine bakıldığında birbirine bağlanan üç tane kabuk ve ağır bir teras platformuna temellendirildiği görülür. İki büyük salon yanyana yerleştirilmiştir ve onlar aşağıda buluşurlar.

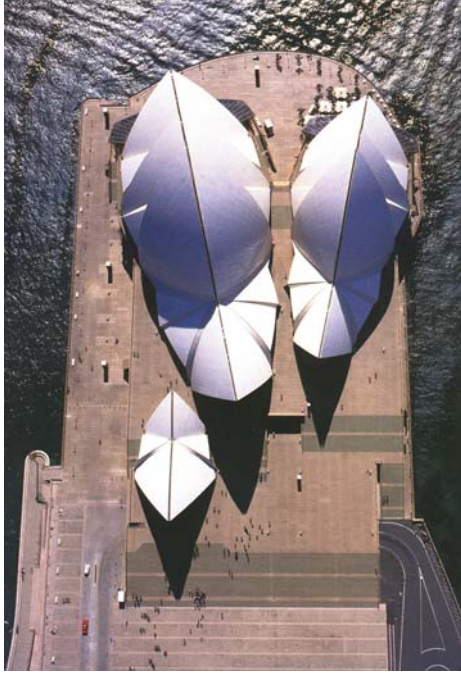
Yunan tiyatrolarının güneye dönmesi gibi auditoria platformun sonunda yer almaktadır. Sahne alanları ve fuaye iki salonla birlikte ve arada yer alır. Uçan merdivenlerle yaklaşılır. Bir başka yaklaşım platformun altında, merdivenlerin altındadır. Ziyaretçilerin ulaşımı problemsiz olarak üç merdivenin aracılığında hollere, restoranlara çözülmüştür.

Seyir alanları [11]

Kesit görünüş [5]

Opera Evine her yönden hatta üstten de bakıldığında çatılar çok güçlü olarak görülerek öne çıkmaktadır. Utzon üst görünüşü beşinci cephe (fifth facade) olarak isimlendirir.

Yarışma önerisinde bu çatılara ilişkin kabuk kalınlığı aşağı yukarı 5 cm.dir. Stabilité problemleri nedeniyle bu çatılar daha küçük parçalara bölünerek inşa edilmişlerdir. Strüktürel şema diyagramatik olarak oluşturulur. Utzon sahne tasarımına da yatayda değişen sahne yerine düşeyde değişebilen sahne önerisi getirmiştir. Utzon için Opera Evi festivaller Evi'dir. Bir tarafta zeminde yer alan eylemler, tiyatrunun mekanik bölümleri, şarkıcılar, müzisyenler, sahne çalışanları ve kostümcüler, workshop'lar, diğer tarafta patron bölümleri, festival tarafı insanların katılımı sözkonusudur. Bu durum binayı ikiye ayırır, servis alan auditoria ve lobby (salon ve hol), servis veren, mutfaklar, sahne makinaları, kostüm ve prova odaları gibi.

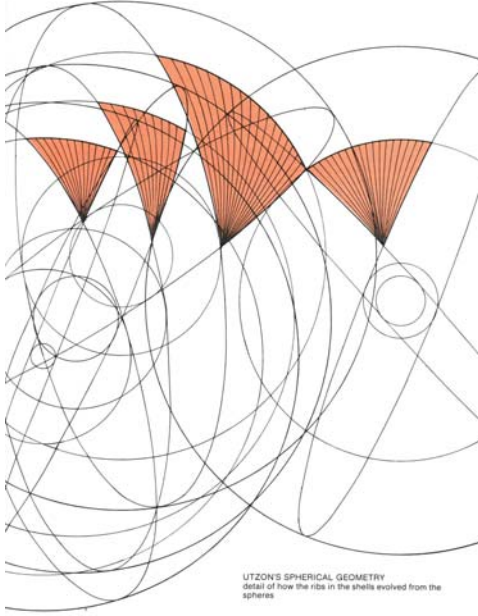
Beşinci cephe [11]

Utzon masif bir zemin platformu üzerine ışık yansıtan kaplama malzemesiyle kabukları ve kabukların birbiri üzerine biner gibi olduğu camla kaplı yüzeyleri yerleştirerek istediği heykel kimliğini kurgular. Utzon, kabukların yer aldığı platformu yer kabuğuna benzeter ve platform içinde üç teras yer alır, holler, fuayelerin olduğu, restoranların yer aldığı ve ara kotta geniş platformun bağlandığı merdivenler yer alır. Utzon böylece yarımada girişini törenleştiren mimari bir özgünlük yaratır. Bu podyumun birinci fonksiyonudur. Ayrıca teras bir manzara platformu olarak da kullanılmaktadır (18. yüzyıl Avrupası'nda peyzaja yönelik bahçe manzarası için kullanılmış teras bahçelere öykünen bir tavır).

Bu platform ile kabukların ilişkisi Utzon tarafından bir dizi Japon evi ile tapınaklarına ait eskizlerle açıklanır. Utzon'un tasarladığı kabuklar da platform üzerinde uçar gibidir. Platform ile kabuklar arasındaki bu zıtlık uzakdoğu kültüründeki Ying Yang yaratıcılığıdır [8]. Aynı zamanda Utzon'un yaptığı Meksika ziyaretinde etkilendiği Maya tapınaklarının etkisi de gözlenmektedir. Utzon, yerkürenin kare gökyüzünün yuvarlak olduğunu düşünen Çin Mimarlığındaki sembolizmden etkilendiğini, dikdörtgen prizma platform ile kürenin geometrisiyle bu düşünceyle paralellik kurduğunu açıklar. Bu mimari tavrın yanısıra bu teras platformunun yayalarla taşıt trafiğini ayırdığı da bir gerçektir. Bu platform birincil fonksiyonlarla ikincil fonksiyonları ayırmaktadır. Bu platformun altında açıklığı 49.4 metreyi geçen öngerilimli betonarme kirişler bulunmaktadır. Platformun

döşemesinde kaplama malzemesi precast pembe granitlerdir. Bu kaplamanın birleşim detaylarında su geçirimini engelleyen detaylar düşünülmüştür. Yatay düzlemlerde düşünülen malzeme, konstrüksiyon ve mimari dil düşey düzlemlerde devam ettirilmiştir.

Her ne kadar deniz kabuklarını andıran ince kabukların inşaatı gerçekleşme de – Ove Arup ve Utzon bu konuyla 1957 den 1961 e kadar uğraşmışlardır- 1961 yılında

Utzon'un çatı geometrisini küre geometrisiyle çözmesiyle Utzon'un eskizlerinde yer alan silüet kabukların gökyüzü ile buluşması da Barok etkilerle donanmıştır.

Hala deniz kabuklarıyla anılan çatılar aslında kürenin geometrik parçalanmasıdır. Büyük bir netlikte, dışbükey yüzeyler iç ve dış mekan ilişkilerini, yerden göğe doğru taşımaktadırlar. Statik değil gibi görünmelerine karşın doğal ışığın etkilerinin içte ve dışta yansımalarıyla yaratılan atmosferin imgeselliği de Barok etkilerle donanmıştır.

Utzon'un küre geometrisi final çözümü [5]

Binanın inşaat sürecinin hikayesi kabukların geometrisi, statığı vb. sorunlar dışında bütçesi, ihtiyaç programı değişiklikleri, salonlardaki izleyici sayıları ve benzeri değişikliklere inşaatın uzun sürmesine, destekleyen kurumların, hükümetlerin değişimine kadar dayanan bir çok olayı barındırmıştır. Bütün bu problemler üretim Utzon'un Sydney'i terk etmesine neden olmuştur! Peter Hall başkanlığında bir grup mimar Utzon'un düşüncelerine duydukları saygıyla binayı tamamlamak için görevlendirilmişlerdir. 1973'te henüz tamamlanmadan açılan daha sonra 1988 yılında içinde merkez istasyonun da bulunduğu (Circular Quay) bir çevrenin yeniden düzenlenmesinde artık son durumu ortaya çıkan Opera Evi Sydney kentine Utzon'un bir armağandır.

Sonuç olarak her iki yapı ve mimarlarının ait oldukları çağa olduğu kadar geleceğe yönelik önerdikleri nitelikler bu eserleri şehir ikonuna mertebesine taşımıştır. Uygarlığın yere zamana aidiyeti bağlamında mimari yaratıcılık birarada bütünü

oluşturmaktadır. Bu bütünsellikte yaratılan mekansal gerilim mekan kodlarının ardındaki düşüncenin metaforik düzlemlere taşınmasında yaratılmıştır. Her iki mimar yaşadıkları dönemi aşarak, geçmişin özümsemiği yaratıcılıklarında sınırları zorlamışlardır. Yaşadıkları yaratıcı ve üretici süreç uzun, zorluklarla doludur. Ancak mimarlıkta kalıcılığın kapıları mimarlara ve eserlerine açılmıştır. Bu kalıcılık (timeless) ikon olarak temsil ettikleri kentleri onurlandırmaktadır.

KAYNAKLAR

1. 1. İKON: (Yunan dilinde eikon: tasvir) Rus ve Yunan Ortodoks kiliselerinde, renkli İsa, Meryem ve aziz tasvirlerine verilen ad.
İKONOĞRAFİ, İKONOĞRAFYA : Yunan dilinde 1. Resim, heykel ve öbür plastik sanatların meydana getirdikleri tasvirleri inceleyen bilim.
2. Ünlü kişilerin portrelerinden meydana gelen koleksiyon.
3. Belli bir konu ile ilgili tasvirlerin topu.
İKONOLOJİ . Yunan dilinde eski resim, heykel ve anıtların açıklanması.
Hasol,D. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, YEM Yayını, 1975, İstanbul
2. De WITT,D., - WITT, E., **Modern Architecture in Europe: A Guide to Building since Industrial Revolution**
3. DUNLOP,B.,-HECTOR,D., “Introduction”, **City Icons, Architecture 3.S.**, Phaidon Press,1999.
4. BURRY, M., “Antoni Gaudi: Expiatory Church of the Sagrada Familia,Barcelona 1882-.....”, **City Icons, Architecture 3 S.**, Phaidon Press., London,1999.
5. SMITH, P. M., **Sydney Opera House**, William Collins Pty Ltd.,Sydney, 1984
6. DREW, P., “Jorn Utzon, Sydney Opera House, Sydney 1957-73”., **City Icons, Architecture 3 S.**, Phaidon Press., London, 1999.
7. a.g.e
8. YING YANG: Doğu felsefesinde “arketip” olan “ying-yang” ilişkisi bir değişim sürecindeki bir kavramdan diğerine çelişkileri ortadan kaldırarak ilerleyen bir hareketi simgeleyen bir süreci anlatır. Aslında “bütün” ün ait olduğu kavramlar setinin dinamik olarak nasıl değişim ve gelişime açık olabileceğini açıklar: “Bütünü oluşturan “ying yang” her oluşum sürecinde uç noktaları / karşıt kavramları temsil eder, değişimin döngüsel hareketi içinde birbirine ivme kazandırır.”Yang” doruk noktasına ulaştığında “ying” yararına çekilir ve karşı bir güç oluşturan”yin” de doruk noktasına ulaştığında “yang” yararına geri çekilir.” Ching, I., **Book of Changes**, Çeviren: James Legge, Gramercy, 1996, s.58-209
9. Parish, S. **Sydney**, Steve Parish Publ. Pty. Ltd. Australia, 1996
10. Duncan, K. **The Olympic City Sydney 2000**, The Millenium Collection, Australia, 2000
11. **Seven Days in Sydney, The Guide to Sydney Australia**, David Messent Photography Sydney, Australia, 2000